כיצד **העדים נעשין זוממין כו'** · בגמרא מפרש מאי קאמר: **אם אין פלוני** · כהן: **שהוא בן גרושה** · בפיעל נתגרשה אמו *קודם שנולד והרי הוא חלל ופסול: **אין אומרים** · אם הוזמו והן כהניס יעשה זה בן גרושה וחלוצה לקיים בו כאשר זמם אלא סופג את הארבעים ובגמרא מפרש תורה אור טעמא: **שחייב גלות** · שהרג את הנפש בשוגג: **גמ'** ה"ג האי דין העדים נעשין זוממין מיבעי ליה ועוד דקתני לקמן (דף ה·) אבל אמרו להם כו': **כיצד אין העדים נעשין זוממין מיבעי ליה** · דהא לא מקיימת בהו כאשר זמם: **ועוד** · מאי קא בעי תנא כיצד נעשין זוממין הא קתני לה לקמן כיצד דין זוממין דקתני במתני' אבל אמרו להם המזימים היאך אתם מעידים עדות זה והלא הייתם עמנו במקום פלוני כו': **אם אין** · מסנהדרין סליק דתנן בפ"ק אלו הן הנחנקין דהוא סיומא דסנהדרין דיש זוממין שנפטרו במקלת מדין הזמה כדקתני כל הזוממין מקדימין לאותה מיתה כלומר אין להם לנפות מיתה אחרת אלא מסכימין לאותה מיתה שנגמר בה דינו של גדון: **אין מזוממי בת כהן** · נשואה שאינו"ם שנגמר דינה לשריפה על פיהם הם בחנק כדילפינן התם (דף י·) היא בשריפה ואין בועלה בשריפה אלא בחנק כשאר אשת איש והזוממין מסכימין למיתה שחייבו את הבועל דכתיב כאשר זמם לעשות לאחיו - ולא לאחותו (שם) וקאמר הכא עוד יש זוממין אחרים שאין מקיימין בהן דין הזמה כלל אלא מלקות ועלה מפרש כיצד אותן העדים שאין מקיימין בהן דין הזמה [ליתא בילקוט] נעשין זוממין מעידים אם כי: **ולא לזרעו** · ואם תעשהו חלל והוא כהן פסלת את זרעו לעולם: **בעינן כאשר זמם** · והוא זמם לפסול את הגדון ואת זרעו: **שמחלל אינו מתחלל** · כהן הנשאת את הגרושה שמחלל את זרעו אין הוא עצמו מתחלל מן הכהונה: **הבא לחלל ולא חילל** · עד זומם שרצה לחלל ולא חילל אינו דין כו': **אם כן** · אם בתת לדרוש ק"ו זה בעדים זוממים בטלת תורת הזמתם: ומה לומר מזיד הייתי כדאמר גבי אכלת חלב בפ"ק דכבא מציעא (דף ג:) וי"ל דמיירי כשרצו בו רגלים לדבר ושנטמו הברזל מקצתו ואיכא למימר דלא נתכוין לאכל קשה מהא דתנן פרק אלו הן הגולין (לקמן דף מ·) דשוגגת אינו גולה לאו כי האי גוונא דומיא דאוהב גולה ואמאי אינו גולה כיון דרצו דהוי רגלים לדבר וי"ל דשאני שוגג דיש לו לומר טפי דבשנאה הכהו ועוד י"ל דמיירי שפיר דליכא רגלים לדבר והשתא ניחא משוגג ומ"מ אוהב גולה כגון דשתיק כשאמרו לו העדים בודאי אי הוה אמר לא הרגתיו יכול לתרץ ולומר לא הרגתיו שוגג אלא מזיד כמו *בלא אכלתי חלב אכל כיון דשתק כהודאה דמיא: **כל** הזוממין מקדימין לאותה מיתה · פי' הקונטרס שאין להם כח והמלגה וקשה דמאי קמ"ל פשיטא ובכתובות* פירש שרוצה לומר מקדימין אלא יעבו הדין וגם זה קשה דמאי קמ"ל פשיטא לכך פירש ר"י מקדימין הכי פירושו ודאי אתה לריך להמיתן במיתה (ג) שהמיתו אכל ודאי אם אינו יכול לפ"ה נמיתם בכל מיתה שנטל כדתניא "הכה תכה (נ"מ דף לא:) וקשה דאמרינן פרק נגמר הדין (סנהדרין דף מה:) דרוגא וגואל הדם הוו ב' כתובין הבאין כאחד וכן קשה דבתוספתא (פי"ב דסנהדרין) תניא *) אכל הזוממין שאין אתה יכול להמיתן במיתה הכתובה בהן אתה ממיתם בכל מיתה ודריש ליה מן קרא דובערת הרע מקרבך ואמאי (ד) הוי רוגא וגואל הדם ב' כתובין הבאים כאחד ותירץ ה"ר יוסף דרוגא וגואל הדם הוו ב' כתובים הבאין כאחד לענין שלא נלמוד שאר מומתין מהם להמיתם אף במיתה שאינה מד' מיתות ב"ד אבל *מד' מיתות ב"ד פשיטא ממיתם בכל חייבי מיתות: **זוממי** בת כהן ובועלה שאין מקדימין לאותה מיתה אלא למיתה אחרת · בועלה דדרשינן היא ולא בועלה וזוממי בת כהן דכתיב לאחיו (ה) דדרשינן לאחיו ולא לאחותו ות"ל למה לי דרשא דלאחיו ולא לאחותו תיפוק ליה מהיא דנפקא לן דדרשינן (סנהדרין נא.) אם תאביה היא מחללת היא ולא בועלה היא ולא זוממיה וי"ל האולי וזוממיה בתא לחייבה שריפה לא יבא לאוקומי מיעוטא דהיא אלא בבועלה ולא ממעטינן זוממין (אלא מן (ו) אחיו) אבל כיון דכתיב אחיו דדרשינן ממי מהיא למעוטי זוממיה אבל קשה כיון דכתיב אחיו אמאי איצטריך למעוטי זוממין מהיא וי"ל דאי מאחיו הוה אמינא דה"מ כשבועל לא היה נדון קריגן ביה לאחיו אבל אם לא היה נדון על פי עדותן כגון שהיה קטן בן ט' שנים ויום אחד או שלא הכירו הבועל לא קריגן ביה לאחיו קמ"ל היא ולא (ז) זוממין למעוטי זוממין בכל ענין ומתחלה היה ר"י מסופק בהאי מילתא ושוב פשטה מפרק גמר הדין (סנהדרין דף מו.) דקאמר מיתה אחת מענין שתי מיתות כגון בת כהן ובועלה או בת כהן וזוממי (ח) זוממין והשתא למה ליה זוממי זוממין תיפוק ליה דאיכא שתי מיתות בלא זוממי זוממין משום הבועל שהוא בחנק אלא שמע מינה דאיירי כגון דליכא דין · מיתה בבועלה כגון שהוא קטן כדפירשתי ואפ"ה קאמרי זוממי זוממין בחנק אלמא דהוה זוממין בחנק אע"פ דליכא דין מיתה בבועל: **ועוד** מדקתני לקמן · *פיר' הקונטרס דמאי בני כיצד וכו' הא קתני (ט) לקמן וכו' ועוד יש לפרש ועוד כלומר ואם תמלא לומר דלשון הזמה הוא זה אינו דעל כרחך דין הזמה קאמר כדקתני ולאלומי קושיתא קמייתא: **בעינן** כאשר זמם וליכא · קשיא היכא שמעידין שהוא מגרי שני דאינן לפסול זרעו כי אם לפסלו ר"ל נפסול *וי"ל דמ"מ אתמא נפסלת · כלומר בביאתו וכתיב ועשיתם לו כאשר זמם לו ולא לאחותו: ומה

*) [לקמן ה.]

*) מ"ל כל חייבי מיתות שאי אתה יכול כו' ושיין רש"א

מלגי לא לקי משום דלאו בני סתרלה ניהו. משמע דאי בני סתרלה דאתי לומר יותר דמלקי לקי והא אם יהיה דדין דממונא לא מצלם בעלה כל העדות דהוי בעדות שאי אתה יכול להזמה לגבי אין דומה לג"ג דהא קרא דהזמה אתי על הממון דהא משכחת בלא אתרא. וא"ל מדרבה אם ל"ל הסתרלה אשכר לומר יותר דמלקי לקי ולא יהיה בממון כלל דין הזמה ולא אתי עלה ועשיתם כאשר זמם. אכ"מ אם נריכין הסתרלה א"ל מסכמת בממון כאשר זמם בלא אתרא. ונאתרא אם לא יגלמו ממון יהיה בכלל עדות שאי אתה יכול להזמה: ד"ה בעינן דמ"מ אתמא נפסלת. לכאורה עדיין קשה לר"י ביבמות דף כח דמלגי אתמא שמי אינו פוסל את אתמא:

עין משפט נר מצוה

א א מיי' פ"ב מהל' עדות הלכה ח סמג עשין קי עוה"מ סי' לח: ב ב מיי' שם פי"ח הל' ח סמג שם: ג ג מיי' שם פ"כ הל' י סמג שם:

רבינו חננאל

כיצד העדים נעשין זוממין מעידין אנו באיש פלוני שהוא בן גרושה או בן חלוצה [כיצד וכו'] היאך אתם מעידים ביום פלוני שהרג פלוני בסקים פלוני ואתם הייתם עמנו בסקים פלוני הרי אלו זוממין. ופרקינן הנא התם קאי כל הזוממין מקדימין לאותה מיתה תיק מזוממי בת כהן ובועלה. ויש עדים אחרים שאין בהם הזמה כל עיקר אלא מלקות בעלמא כיצד מעידין אנו באיש פלוני שהוא בן גרושה הו' אין אומרים יעשה זה בן גרושה כו', שנאמר ועשיתם לו כאשר זמם לו ולא לזרעו וליפסליה ליה לדידיה לחודיה. בעינן כאשר זמם וליכא. כלומר הוא לא בא אלא לפסול לו לזרעו ואם באת לפסלו לו לבדו הנה לא נעשה כאשר זמם לעשות. בר פדא אמר קיי המחלל אינו מתחלל מי' כהן גדול ח) שבא על אלמנה וחללה הוא אינו מחלל הער שבא לחלל והעיד עליו שהוא בן גרושה ונתכוין לחללו ולא חיללו אינו דין שלא יתחלל. ופתקיף רבינא אי הכי בטלת תורת עדים זוממין דאיכא למימר לדבריך

ח) ע' רש"י וכרבינו נקט לה בכ"ג דכתיב להדיא בקרא ועי' קדושין עז ב' סוטה כג ב'.

הגהות הב"ח

(א) תוס' ד"ה מעידין וכו' בן גרושה וחלוצה דהכי: (ב) בא"ד גרושה וחלוצה ולא: (ג) ד"ה כל כו' במיתה שרצו להמית אותו אבל אם ודאי שאין יכולים להמיתן בכותה מיתה אפ"ה נמיתם: (ד) בא"ד ואמאי הא הוי: (ה) ד"ה זוממי כו' לאחיו וכדרשינן לאחיו: (ו) בא"ד מן לאחיו אבל כיון דכתיב דכתיב לאחיו וכו' אבל קשה כיון דכתיב לאחיו וכו' וי"ל דאי מלאחיו סלה:(ז) בא"ד ולא זוממים למעוטי: (ח) בא"ד זוממי זוממים וכשאתא למה ליה זוממי זוממים וכו' זוממי זוממים בחנק: (ט) ד"ה ועוד וכו' קתני: לקמן:

גליון הש"ס

תוס' ד"ה מעידין כו'. וי"ל כיון דמקרן. עי' שיטה מקובצת ב"ק דף עט ע"א ד"ה עדות שאתה יכול להזמה: בא"ד ושי"ל דגבי עדות דנ"ג. קשה לי זה מסוגיא דכתובות דף נג ע"א דרא"ל עדים זוממין ממונא מצלם

נושאי המ"ל מאמרות ב' מקרים טבלה אין עושים דין נאמר כאשר נאמר אלא לזקן אברהם מבנה "אין אומרים" נושאי הסגל ואמנתנו טבלה תחת הטאלה כ"ד דנדים נושאים נומאים אבל בבואל אינו מביאה תשובה ד' אלה ג'

נושאי מבנה

ב' תשובות נאמר: אינו אלא בנים ד' נדים נומאים (בבנים) דין גרושה כחלל"ם

ציצד

כיצד

העדים נעשים זוממין? מעידין אנו באיש פלוני שהוא בן גרושה או בן חלוצה "אין אומרים" יעשה זה בן גרושה או בן חלוצה תחתיו *אלא לוקה ארבעים "מעידין אנו באיש פלוני שהוא חייב לגלות" אין אומרים יגלה זה תחתיו אלא לוקה ארבעים: **גמ'** האי כיצד אין העדים נעשים זוממין מיבעי ליה ועוד *מדקתני לקמן אבל *) אמרו להם היאך אתם מעידין שהרי באותו היום אתם הייתם עמנו במקום פלוני" הרי אלו זוממין (מכלל דאלו אין זוממין) תנא התם קאי *כל הזוממין מקדימין לאותה מיתה ותיק מזוממי בת כהן ובועלה - שאין מקדימין לאותה מיתה אלא למיתה אחרת, ויש עדים זוממין אחרים שאין עושין בהן דין הזמה כל עיקר אלא מלקות ארבעים, כיצד: מעידין אנו באיש פלוני שהוא בן גרושה או בן חלוצה אין אומרים יעשה בן גרושה או בן חלוצה תחתיו אלא לוקה את הארבעים: מנהני מילי? אר"ר הושעיא בן לוי (*אמר ר"ש בן לקיש) דאמר קרא ועשיתם לו כאשר זמם - לו ולא לזרעו, וליפסלוהו לדידיה ולא ליפסלו לזרעיה? בעינן כאשר זמם לעשות - וליכא. בר פדא אומר ק"ו: ומה המחלל אינו מתחלל, הבא לחלל ולא חילל אינו דין, שלא יתחלל, מתקיף לה רבינא אם כן בטלת תורת עדים זוממין: ומה לומר מזיד הייתי כדאמר גבי אכלת חלב בפ"ק דכבא מציעא (דף ג:) וי"ל דמיירי כשרצו בו רגלים לדבר ושנטמו הברזל מקצתו ואיכא למימר דלא נתכוין לאכל קשה מהא דתנן פרק אלו הן הגולין (לקמן דף מ·) דשוגגת אינו גולה לאו כי האי גוונא דומיא דאוהב גולה ואמאי אינו גולה כיון דרצו דהוי רגלים לדבר וי"ל דשאני שוגג דיש לו לומר טפי דבשנאה הכהו ועוד י"ל דמיירי שפיר דליכא רגלים לדבר והשתא ניחא משוגג ומ"מ אוהב גולה כגון דשתיק כשאמרו לו העדים בודאי אי הוה אמר לא הרגתיו יכול לתרץ ולומר לא הרגתיו שוגג אלא מזיד כמו *בלא אכלתי חלב אכל כיון דשתק כהודאה דמיא: **כל** הזוממין מקדימין לאותה מיתה · פי' הקונטרס שאין להם כח והמלגה וקשה דמאי קמ"ל פשיטא ובכתובות* פירש שרוצה לומר מקדימין אלא יעבו הדין וגם זה קשה דמאי קמ"ל פשיטא לכך פירש ר"י מקדימין הכי פירושו ודאי אתה לריך להמיתן במיתה (ג) שהמיתו אכל ודאי אם אינו יכול לפ"ה נמיתם בכל מיתה שנטל כדתניא "הכה תכה (נ"מ דף לא:) וקשה דאמרינן פרק נגמר הדין (סנהדרין דף מה:) דרוגא וגואל הדם הוו ב' כתובין הבאין כאחד וכן קשה דבתוספתא (פי"ב דסנהדרין) תניא *) אכל הזוממין שאין אתה יכול להמיתן במיתה הכתובה בהן אתה ממיתם בכל מיתה ודריש ליה מן קרא דובערת הרע מקרבך ואמאי (ד) הוי רוגא וגואל הדם ב' כתובים הבאים כאחד ותירץ ה"ר יוסף דרוגא וגואל הדם הוו ב' כתובים הבאין כאחד לענין שלא נלמוד שאר מומתין מהם להמיתם אף במיתה שאינה מד' מיתות ב"ד אבל *מד' מיתות ב"ד פשיטא ממיתם בכל חייבי מיתות: **זוממי** בת כהן ובועלה שאין מקדימין לאותה מיתה אלא למיתה אחרת · בועלה דדרשינן היא ולא בועלה וזוממי בת כהן דכתיב לאחיו (ה) דדרשינן לאחיו ולא לאחותו ות"ל למה לי דרשא דלאחיו ולא לאחותו תיפוק ליה מהיא דנפקא לן דדרשינן (סנהדרין נא.) אם תאביה היא מחללת היא ולא בועלה היא ולא זוממיה וי"ל האולי וזוממיה בתא לחייבה שריפה לא יבא לאוקומי מיעוטא דהיא אלא בבועלה ולא ממעטינן זוממין (אלא מן (ו) אחיו) אבל כיון דכתיב אחיו דדרשינן ממי מהיא למעוטי זוממיה אבל קשה כיון דכתיב אחיו אמאי איצטריך למעוטי זוממין מהיא וי"ל דאי מאחיו הוה אמינא דה"מ כשבועל לא היה נדון קריגן ביה לאחיו אבל אם לא היה נדון על פי עדותן כגון שהיה קטן בן ט' שנים ויום אחד או שלא הכירו הבועל לא קריגן ביה לאחיו קמ"ל היא ולא (ז) זוממין למעוטי זוממין בכל ענין ומתחלה היה ר"י מסופק בהאי מילתא ושוב פשטה מפרק גמר הדין (סנהדרין דף מו.) דקאמר מיתה אחת מענין שתי מיתות כגון בת כהן ובועלה או בת כהן וזוממי (ח) זוממין והשתא למה ליה זוממי זוממין תיפוק ליה דאיכא בלא זוממי זוממין משום הבועל שהוא בחנק אלא שמע מינה דאיירי כגון דליכא דין · מיתה בבועלה כגון שהוא קטן כדפירשתי ואפ"ה קאמרי זוממי זוממין בחנק אלמא דהוה זוממין בחנק אע"פ דליכא דין מיתה בבועל: **ועוד** מדקתני לקמן · *פיר' הקונטרס דמאי בני כיצד וכו' הא קתני (ט) לקמן וכו' ועוד יש לפרש ועוד כלומר ואם תמלא לומר דלשון הזמה הוא זה אינו דעל כרחך דין הזמה קאמר כדקתני ולאלומי קושיתא קמייתא: **בעינן** כאשר זמם וליכא · קשיא היכא שמעידין שהוא מגרי שני דאינן לפסול זרעו כי אם לפסלו ר"ל נפסול *וי"ל דמ"מ אתמא נפסלת · כלומר בביאתו וכתיב ועשיתם לו כאשר זמם לו ולא לאחותו: ומה

*) מ"ל כל חייבי מיתות שאי אתה יכול כו' ושיין רש"א

מסורת הש"ס

ג' תוי"ט]

גירסת מהר"ם דקתני

סנהדרין פט. ע"ש

ג' דברות בעינן בעדים זוממין
1- כאשר זמם
2- זוממי בת כהן ובועל
3- מלקות ארבעים
א) אין גלות
ב) גלות

[ליתא בילקוט]

רש"ל מות יומת כו' [עיינרש"ל]

[כריתות יב.]

[דף מה. ע"ש]

בד' מיתות ב"ד פשיטא דממיתם בכל חייבי מיתות מכר"ם

רש"ל מ"ז

רש"ל הוא כפירוש הקונטרס

ומה הסוקל אינו נסקל • פי' הקונטרס כשהרגו אין נהרגין דין הוא דאלו להרוג ולא הרגו דאין נהרגין ועוד מאי דה"ל למימר כדאמרינן לקמן (דף ה:) הרגו אין נהרגין דעיקר שאני הכא דגלי קרא בהדיא דהבא לסקול ולא סקל דנסקל בההוא קרא גופיה דחזינן דהסוקל אינו נסקל כדכתיב כאשר זמם ולא כאשר עשה אבל לעולם אימא לך דאינו לך אפילו ק"ו דלעיל דלעניין תיובתא דהא לא גלי קרא בשום מקום דעיקר דבר הזה שיתחלל הזמה ועוד קשה דהוה ליה לתרץ דהתם ודאי לא עבדינן ק"ו משום דא"כ בעלת תורת עדים זוממין לגמרי ולא מצינת לה כאשר זמם אבל לעיל דלא בעלת תורת עדים זוממין שייך אפילו למיעבד ק"ו לכך פירש ר"ת דה"ק ומה הסוקל אינו נסקל פירוש אדם שסוקל חבירו בתגיס ומת דנדון בסייף ולא בסקילה הבא ליסקל ולא נסקל עדים שמעידין אדם פלוני שמחייב סקילה ולא נסקל על ידם אינו דין שלא יסקלו והשתא לא בעלת לגמרי דאיכא לאוקומי קרא דועשיתם כאשר זמם כשכן מעידין שמחייב שאר מיתות ב"ד שאינו בסקילה ואפ"ה לא עבדינן הא ק"ו (ג) א) דהכי קאמר לו לעיל דלא עבדינן ק"ו בכהאי גוונא:

א) רש"ל והיכי קאמר לעיל דעבדינן ק"ו בכה"ג: ב) [וע"ע מ"ש תוס' ממות סו. ד"ה המקבל]:

ומה הסוקל אינו נסקל אינו הבא לסקול ולא סקל אינו דין שלא יסקל? אלא מחוורתא כדשנינן מעיקרא: מעידין אנו באיש פלוני שהוא חייב גלות כו': מנא הני מילי? אמר ר"ל דאמר קרא והוא ינוס אל אחת הערים הוא ולא זוממין. ר' יוחנן אומר ק"ו: ומה הוא שעשה מעשה במזיד אינו גולה הן שלא עשו מעשה במזיד אינו דין שלא יגלו, והא נותנת (והלא דין הוא) הוא שעשה מעשה במזיד לא ליגלי כי היכי דלא תיהוי ליה כפרה הן שלא עשו מעשה במזיד נמי ליגלו כי היכי דליהוי להו כפרה! אלא מחוורתא כדר"ל/*אמר עולא רמז לעדים זוממין מן התורה מנין? רמז לעדים זוממין והא כתיב ועשיתם לו כאשר זמם! אלא רמז לעדים זוממין שלוקין מן התורה מנין? דכתיב והצדיקו את הצדיק והרשיעו את הרשע והיה אם בן הכות הרשע משום והצדיקו את הצדיק והרשיעו את הרשע והיה אם בן הכות הרשע? אלא עדים שהרשיעו את הצדיק ואתו עדים אחרינו (ה) והצדיקו את הצדיק דמעיקרא ושוינהו להני רשעים, והיה אם בן הכות הרשע, ותיפוק ליה מלא תענה? *משום דהוי לאו שאין בו מעשה אין לוקין עליו. ת"ר ד' דברים נאמרו בעדים זוממין אין נעשין בן גרושה ובן חלוצה ואין גולין לערי מקלט ואין משלמין את הכופר ואין נמכרין בעבד עברי, משום *ר"ע אמרו אף אין משלמין ע"פ עצמן "אין נעשין בן גרושה ובן חלוצה" כדאמרן "ואין גולין לערי מקלט" כדאמרן "ואין משלמין את הכופר" קסברי "כופרא-כפרה והני לאו בני כפרה נינהו *מאן תנא כופרא-כפרה? אמר רב חסדא ר' ישמעאל בנו של ר' יוחנן בן ברוקה היא דתניא *ונתן פדיון נפשו דמי ניזק, רבי ישמעאל בנו של ר' יוחנן בן ברוקה אומר דמי מזיק מאי לאו הא קא מיפלגי דמר סבר כופרא ממונא ומר סבר כופרא כפרה, אמר רב פפא לא, דכולי עלמא כופרא=כפרה והא הא קא מיפלגי מר סבר בדניזק שיימינן ומר סבר בדמזיק שיימינן, מאי טעמייהו דרבנן נאמר *השתה (ג) למטה ונאמר השתה למעלה מה להלן בדניזק אף כאן בדניזק ורבי ישמעאל ונתן פדיון נפשו כתיב ורבנן אין פדיון נפשו כתיב מידו כי שיימינן בדניזק שיימינן ואין נמכרין בעבד עברי" סבר רב המנונא למימר ה"מ היכא דאית ליה לדידיה דמיגו דאיהו לא *מזדבן אינהו נמי לא מיזדבנו אבל היכא דלית ליה לדידיה אע"ג דאית להו לדידהו מיזדבנו, (א"ל רבא) ולימרו ליה אי אנת הוה לך מי הוה מיזדבנת אנן נמי לא מיזדבנינן? אלא *סבר רב המנונא למימר ה"מ היכא דאית ליה: או לדידיה או לדידהו אבל היכא דלית ליה לא לדידיה ולא לדידהו מזדבני, א"ל רבא ונמכר בגנבתו אמר רחמנא *בגנבתו ולא בזממו: משום ר"ע אמרו וכו': מאי טעמא דר"ע? קסבר קנסא הוא וקנס אין משלם ע"פ עצמו, אמר רבה תדע שהרי לא עשו מעשה [ונהרגין] ומשלמין אמר רב נחמן תדע שהרי ממון ביד בעלים ומשלמים מאי

ומה הסוקל אינו נסקל • עדים שלא הוזמו עד שהרג הנדון ואח"כ הוזמו אין נהרגין כדאמרינן בפרקין (דף ה:) הרגו אין נהרגין דכתיב כאשר זמם ולא כאשר עשה: **הבא לסקול ולא סקל** • שהוזם עד שלא הרג הנדון: **הוא שעשה מעשה במזיד אינו גולה** • ההורג שעשה תורה אור מעשה אם במזיד עשאו אינו גולה ואפילו בזמן שאינו נהרג כגון במזיד בלא התראה: **הן שלא עשו מעשה** • אלא דיבור בעלמא ובמזיד העידו אינו דין שלא יגלו על המזיד: **ומקשינן לרבי יוחנן ופיא פנוקתא** • המדה אותה שהבאת לפטרן היא הטוענת להם חובת גלות הוא לפי שעשה מעשה אם במזיד עשאו אינו גולה ולא תהוי ליה כפרה: **הן שלא עשו מעשה יגלו** • על זדון כי היכי כו': **רמז לעדים זוממין** • שלוקין עדי בן גרושה או עדי גלות שפטרם הכתוב מדין הזמה מנין שהן לוקין ולקמיה פריך תיפוק ליה מלא תענה": **משום דהלדיקו את הצדיק כו'** • בהמיה לו' והלדיקו, והרשיעו=דדיינין קלמר ולדיק ורשע=בעלי דינין למה לי' והלדיקו לדיק כו' ליכתוב כי היכי כו': **והצדיקו והרשיעו את הרשע** • ליכ בין לאנשים ונגשו אל המשפט ושפטוהו והיה אם בן הכות למה הוזכרה כאן לדקת לדיק' וכי כל מקום שהלדיקו כ"ד את הזכאי וחייבו את החייב יש מלקות דאתת קרא למיתלי מלקות בהלדיקו והרשיעו, אלא על כרחך בעדים שהרשיעו לדיק וכאו אחרים והזימום והלדיקו את הנדון שהוא לדיק והרשיעו את העדים הרשעים, והיה אם בן הכות את הרשע אם בן הכות זו בת מלקות היא שאינו יכול לקיים בה דין הזמה נמורה כגון בעדי בן גרושה או גלות, והפילו הפופט והכהו": **והיפוק ליה מלא תענה** • כל עונשי לאוין=מלקות אלא במקום שפירש לך בו עונש וכאן שאינו יכול לענשן בעונש הכתוב בהן יצאו: **לאו שאין בו מעשה אין לוקין עליו** • לקמן ליף לה בפרק ג' (דף יג:): **ואין משלמין כופר** • אם העידו בשור המועד שהרג את האדם והוזמו והיו מחייבין את הבעלים כופר דכתיב (שמות כא) אם כופר יושת עליו וגו': **ואין נמכרין** • אם העידוהו שגנב ואין לו מה לשלם ונמכר דינו לימכר כדכתיב ונמכר בגנבתו: **אין משלמין ע"פ עצמן** • אם הוזמו בב"ד ולא הספיק בעל דין להעמידן בדין על הזמתן עד שברחו ובא ב"ד אחר והודו שהוזמו בב"ד פלוני ולקמן מפרש טעמא: **כופרא כפרה** • לכפר על זה שהרג שורו את האדם והני לאו בני כפרה שורו של פלוני הרג פלוני שמחייבין אותו כופר ונמצאו זוממין אין משלמין את הכופר: ואין נמכרין בעבד עברי. מאי טעמא אמר רבא דאמר קרא אם אין לו ונמכר בגנבתו בגנבה נמכר ולא בזממו. משום ר' עקיבא אמרו אף אין משלמין על פי עצמן. אין נעשין בן גרושה וכו') ואין גולין לערי מקלט שנאמר הוא ינוס הוא ולא זוממין. ואין משלמין כופר מאי טעמא כופרא כפרה הוא והני לאו בני כפרה נינהו כיצד כגון שהעידו כי שורו של פלוני הרג פלוני שמחייבין אותו כופר ונמצאו זוממין אין משלמין את הכופר: ואין נמכרין בעבד עברי. מאי טעמא אמר רבא דאמר קרא אם אין לו ונמכר בגנבתו בגנבה נמכר ולא בזממו. משום ר' עקיבא אמרו אף אין משלמין על פי עצמן. מאי טעמא קסבר ר' עקיבא עדים זוממין קנסא הוא ואין אדם משלם קנס על פי עצמו. אמר רבא תדע שהרי לא עשו מעשה ונהרגין. וכן אמר רב נחמן תדע שהרי ממון ביד בעלים ומשלמין

מאי

רבינו חננאל

ומה הסוקל אינו נסקל כדקי"ל לא הרגו נהרגין הרגו אין נהרגין ה) הבא לסקול ולא סקלו אינו דין שלא יסקל. אלא מחוורתא כדשנין מעיקר' ועשיתם לו ולא לזרעו. מעידנו באיש פלוני שחייב גלות ונמצאו זוממין אין אומרים יגלה זה תחתיו אלא לוקין לעדים זוממים ארבעים. מנא לן אמר ריש לקיש דאמר קרא באקנה ואי אפשר דקיימ"ל הוא ינוס הוא ולא זוממין. ר' יוחנן אמר ק"ו ומה הוא אם עשה במזיד בלא התראה אינו נהרג ואינו גולה הן שאעפ"ש אין במזיד לא עשו מעשה אינו דין שלא יגלו. ודחי'. היא הנתנת כלומר מרבריך ראוי הוא שיגלו כדי שתהיה להן כפרה מאחר שלא עשו מעשה אבל הוא שעשה מעשה במזיד לא תהיה כפרה בגלות. ונרחו דברי ר' יוחנן ועמדו דברי ריש לקיש: אמר עולא רמז לעדים זוממין שלוקין מן התורה מנין שנאמר והצדיקו את הצדיק והרשיעו את הרשע והיה אם בן הכות הרשע. משום והצדיקו את הצדיק והרשיעו את הרשע יקלה. אלא כגון דאתו עדים והרשיעו הצדיק והצדיקו הרשע. ואתו שהדי אחרינו והצדיקו את הצדיק דמעיקרא והרשיעו את הרשע כלומר שוינהו להנהו שהדי קמאי רשעים והיה אם בן הכות הרשע. אבל מלאו דלא תענה אין לוקין משום דהוה ליה לאו שאין בו מעשה: ת"ר ד' דברים נאמרו בעדים זוממין אין נעשין בן גרושה או בן חלוצה ואין גולין לערי מקלט ואין משלמין את הכופר ואין נמכרין לעבד עברי. משום ר' עקיבא אמרו אף אין משלמין [על פי עצמן. אין נעשין בן גרושה וכו'] ואין גולין לערי מקלט שנאמר הוא ינוס הוא ולא זוממין. ואין משלמין כופר מאי טעמא כופרא כפרה הוא והני לאו בני כפרה נינהו כיצד כגון שהעידו כי שורו של פלוני הרג פלוני שמחייבין אותו כופר ונמצאו זוממין אין משלמין את הכופר: ואין נמכרין בעבד עברי. מאי טעמא אמר רבא דאמר קרא אם אין לו ונמכר בגנבתו בגנבה נמכר ולא בזממו. משום ר' עקיבא אמרו אף אין משלמין על פי עצמן. אמר רבא תדע שהרי לא עשו מעשה ונהרגין. וכן אמר רב נחמן תדע שהרי ממון ביד בעליו ומשלמין

הגהות

הגהות הב"ח (ה) נס' והנדיקו כו'. כ"כ וליכה לאוקומי כך מלקות במקום שאפשר לקיים בו דין הזמה דמכדי רשעתו נפקא לן בלאו נפרות משום דשעה אחת אתה מחייבו ואי אתה מחייבו משום שתי רשעיות ואי לאו הכי קרלאי יחיה דגלי בני בן גרושה וגנבות כו"ל דקרא דוהלדיקו וכו' לא אתי אלא לעדי בן גרושה שבן ישראלים דבהם לא אפשר לקיים בו דין הזמה הלכך מחייבים מלקות אבל כשהם אפשר לקיים בהו דין הזמה קמ"ל קרא: (ג) שם השתה למעלה ונאמר כהשתה למטה מה. כ"כ תיבה ג"ר מופנה ולא היקשא אלא גילוי מלמד בעלמא למטה כלמעלה: (ג) תוס' ד"ה ומה וכו' והכי נמי קאמרינן לעיל:

סנהדרין י.

*אמרים לעם דלדיקו מה שתאכל הוי לעון דמדי תיקון

דברים כב:א

כי יראה ריב בין אנשים ונגשו אל המשפט ושפטום והצדיקו את הצדיק והרשיעו את הרשע בן הכות והיה אם בן הכות ורבכו לפניו כל לשתא במספר

[עי' תוס' שבת קנד. ד"ה בלאו וכו' פלפלו בסוגיא דהכא ועי' תוספות סנהדרין י. ד"ה וכל ותוס' כתובות מה: ד"ה כי יהודה]

*אחרי דמוקמינן בגמ' חוצת ולא אמר ר' דבנים. בתוק' בסוגיא קיים לין בגמרא בפרק ג' מ.

*אמרים כופר יושת עליו (תלוה כופר) כאשר יושת עליו על המשפט (דמי נזקיו)

ג"יעב"ן מזרבן מהר"ם מ"ז מהר"ם הכי איתמר

[קדושין יח. ע"ש]

ומה הסוקל אינו נסקל אינו הבא לסקול ולא סקל אינו דין שלא יסקל? אלא מחוורתא כדשנינן מעיקרא: מעידין אנו באיש פלוני שהוא חייב גלות כו': מנא הני מילי? אמר ר"ל דאמר קרא והוא ינוס אל אחת הערים הוא ולא זוממין. ר' יוחנן אומר ק"ו: ומה הוא שעשה מעשה במזיד אינו גולה הן שלא עשו מעשה במזיד אינו דין שלא יגלו, והא נותנת (והלא דין הוא) הוא שעשה מעשה במזיד לא ליגלי כי היכי דלא תיהוי ליה כפרה הן שלא עשו מעשה במזיד נמי ליגלו כי היכי דליהוי להו כפרה! אלא מחוורתא כדר"ל/*אמר עולא רמז לעדים זוממין מן התורה מנין? רמז לעדים זוממין והא כתיב ועשיתם לו כאשר זמם! אלא רמז לעדים זוממין שלוקין מן התורה מנין? דכתיב והצדיקו את הצדיק והרשיעו את הרשע והיה אם בן הכות הרשע משום והצדיקו את הצדיק והרשיעו את הרשע והיה אם בן הכות הרשע? אלא עדים שהרשיעו את הצדיק ואתו עדים אחרינו (ה) והצדיקו את הצדיק דמעיקרא ושוינהו להני רשעים, והיה אם בן הכות הרשע, ותיפוק ליה מלא תענה? *משום דהוי לאו שאין בו מעשה אין לוקין עליו. ת"ר ד' דברים נאמרו בעדים זוממין אין נעשין בן גרושה ובן חלוצה ואין גולין לערי מקלט ואין משלמין את הכופר ואין נמכרין בעבד עברי, משום *ר"ע אמרו אף אין משלמין ע"פ עצמן "אין נעשין בן גרושה ובן חלוצה" כדאמרן "ואין גולין לערי מקלט" כדאמרן "ואין משלמין את הכופר" קסברי "כופרא-כפרה והני לאו בני כפרה נינהו *מאן תנא כופרא-כפרה? אמר רב חסדא ר' ישמעאל בנו של ר' יוחנן בן ברוקה היא דתניא *ונתן פדיון נפשו דמי ניזק, רבי ישמעאל בנו של ר' יוחנן בן ברוקה אומר דמי מזיק מאי לאו הא קא מיפלגי דמר סבר כופרא ממונא ומר סבר כופרא כפרה, אמר רב פפא לא, דכולי עלמא כופרא=כפרה והא הא קא מיפלגי מר סבר בדניזק שיימינן ומר סבר בדמזיק שיימינן, מאי טעמייהו דרבנן נאמר *השתה (ג) למטה ונאמר השתה למעלה מה להלן בדניזק אף כאן בדניזק ורבי ישמעאל ונתן פדיון נפשו כתיב ורבנן אין פדיון נפשו כתיב מידו כי שיימינן בדניזק שיימינן ואין נמכרין בעבד עברי" סבר רב המנונא למימר ה"מ היכא דאית ליה לדידיה דמיגו דאיהו לא *מזדבן אינהו נמי לא מיזדבנו אבל היכא דלית ליה לדידיה אע"ג דאית להו לדידהו מיזדבנו, (א"ל רבא) ולימרו ליה אי אנת הוה לך מי הוה מיזדבנת אנן נמי לא מיזדבנינן? אלא *סבר רב המנונא למימר ה"מ היכא דאית ליה: או לדידיה או לדידהו אבל היכא דלית ליה לא לדידיה ולא לדידהו מזדבני, א"ל רבא ונמכר בגנבתו אמר רחמנא *בגנבתו ולא בזממו: משום ר"ע אמרו וכו': מאי טעמא דר"ע? קסברי קנסא הוא וקנס אין משלם ע"פ עצמו, אמר רבה תדע שהרי לא עשו מעשה [ונהרגין] ומשלמין אמר רב נחמן תדע שהרי ממון ביד בעלים ומשלמים מאי

כיצד העדים • פי' הקונטרס כשהרגו אין נהרגין דין הוא דאלו להרוג ולא הרגו דאין נהרגין וקשה טובא חדא דה"ל למימר כדאמרינן לקמן (דף ה:) הרגו אין נהרגין ועוד מאי פריך שאני הכא דגלי קרא בהדיא דהבא לסקול ולא סקל דנסקל בההוא קרא גופיה דחזינן דהסוקל אינו נסקל כדכתיב כאשר זמם ולא כאשר עשה אבל לעולם אימא לך דאינו לך שפיר ק"ו דלעיל דלעניין תיובתא דהא לא גלי קרא בשום מקום דעיקר דבר הזה שיתחלל הזמה ועוד קשה דהוה ליה לתרץ דהתם ודאי לא עבדינן ק"ו משום דא"כ בעלת תורת עדים זוממין לגמרי ולא מצינת לה כאשר זמם אבל לעיל דלא בעלת תורת עדים זוממין שייך שפיר למיעבד ק"ו לכך פירש ר"ת דה"ק ומה הסוקל אינו נסקל פירוש אדם שסוקל חבירו בתגיס ומת דנדון בסייף ולא בסקילה הבא ליסקל ולא נסקל עדים שמעידין אדם פלוני שמחייב סקילה ולא נסקל על ידם אינו דין שלא יסקלו והשתא לא בעלת לגמרי דאיכא לאוקומי קרא דועשיתם כאשר זמם כשכן מעידין שמחייב שאר מיתות ב"ד שאינו בסקילה ואפ"ה לא עבדינן הא ק"ו (ג) א) דהכי קאמר לו לעיל דלא עבדינן ק"ו בכהאי גוונא):

א) רש"ל והיכי קאמר לעיל דעבדינן ק"ו בכה"ג: ב) [וע"ע מ"ש תוס' ממות סו. ד"ה המקבל]:

ומה הסוקל אינו נסקל • עדים שלא הוזמו עד שהרג הנדון ואח"כ הוזמו אין נהרגין כדאמרינן בפרקין (דף ה:) הרגו אין נהרגין דכתיב כאשר זמם ולא כאשר עשה: **הבא לסקול ולא סקל** • שהוזם עד שלא הרג הנדון: **הוא שעשה מעשה במזיד אינו גולה** • ההורג שעשה מעשה אם במזיד עשאו אינו גולה ואפילו בזמן שאינו נהרג כגון במזיד בלא התראה: **הן שלא עשו מעשה** • אלא דיבור בעלמא ובמזיד העידו אינו דין שלא יגלו על המזיד: **ומקשינן לרבי יוחנן ופיא פנוקתא** • המדה אותה שהבאת לפטרן היא הטוענת להם חובת גלות הוא לפי שעשה מעשה אם במזיד עשאו אינו גולה ולא תהוי ליה כפרה: **הן שלא עשו מעשה יגלו** • על זדון כי היכי כו': **רמז לעדים זוממין** • שלוקין עדי בן גרושה או עדי גלות שפטרם הכתוב מדין הזמה מנין שהן לוקין ולקמיה פריך תיפוק ליה מלא תענה": **משום דהלדיקו את הצדיק כו'** • בהמיה לו' והלדיקו, והרשיעו=דדיינין קלמר ולדיק ורשע=בעלי דינין למה לי' והלדיקו לדיק כו' ליכתוב כי היכי כו': **והצדיקו והרשיעו את הרשע** • ליכ בין לאנשים ונגשו אל המשפט ושפטוהו והיה אם בן הכות הרשע משום והצדיקו את הצדיק והרשיעו את הרשע והיה אם בן הכות הרשע? אלא עדים שהרשיעו את הצדיק ואתו עדים אחרינו (ה) והצדיקו את הצדיק דמעיקרא ושוינהו להני רשעים, והיה אם בן הכות הרשע, ותיפוק ליה מלא תענה: **משום דהוי לאו שאין בו מעשה אין לוקין עליו** • כל עונשי לאוין=מלקות אלא במקום שפירש לך בו עונש וכאן שאינו יכול לענשן בעונש הכתוב בהן יצאו: **לאו שאין בו מעשה אין לוקין עליו** • לקמן ליף לה בפרק ג' (דף יג:): **ואין משלמין כופר** • אם העידו בשור המועד שהרג את האדם והוזמו והיו מחייבין את הבעלים כופר דכתיב (שמות כא) אם כופר יושת עליו וגו': **ואין נמכרין** • אם העידוהו שגנב ואין לו מה לשלם ונמכר דינו לימכר כדכתיב ונמכר בגנבתו: **אין משלמין ע"פ עצמן** • אם הוזמו בב"ד ולא הספיק בעל דין להעמידן בדין על הזמתן עד שברחו ובא ב"ד אחר והודו שהוזמו בב"ד פלוני ולקמן מפרש טעמא: **כופרא כפרה** • לכפר על זה שהרג שורו את האדם והני לאו בני כפרה שורו של פלוני הרג פלוני שמחייבין אותו כופר ונמצאו זוממין אין משלמין את הכופר: ואין נמכרין בעבד עברי. מאי טעמא אמר רבא דאמר קרא אם אין לו ונמכר בגנבתו בגנבה נמכר ולא בזממו. משום ר' עקיבא אמרו אף אין משלמין על פי עצמן. אין נעשין בן גרושה וכו') ואין גולין לערי מקלט שנאמר הוא ינוס הוא ולא זוממין. ואין משלמין כופר מאי טעמא כופרא כפרה הוא והני לאו בני כפרה נינהו כיצד כגון שהעידו כי שורו של פלוני הרג פלוני שמחייבין אותו כופר ונמצאו זוממין אין משלמין את הכופר: ואין נמכרין בעבד עברי. מאי טעמא אמר רבא דאמר קרא אם אין לו ונמכר בגנבתו בגנבה נמכר ולא בזממו. משום ר' עקיבא אמרו אף אין משלמין על פי עצמן. אמר רבא תדע שהרי לא עשו מעשה ונהרגין. וכן אמר רב נחמן תדע שהרי ממון ביד בעלים ומשלמים מאי

ומה הסוקל אינו נסקל אינו הבא לסקול ולא סקל אינו דין שלא יסקל? אלא מחוורתא כדשנינן מעיקרא: מעידין אנו באיש פלוני שהוא חייב גלות כו': מנא הני מילי? אמר ר"ל דאמר קרא והוא ינוס אל אחת הערים הוא ולא זוממין. ר' יוחנן אומר ק"ו: ומה הוא שעשה מעשה במזיד אינו גולה הן שלא עשו מעשה במזיד אינו דין שלא יגלו, והא נותנת (והלא דין הוא) הוא שעשה מעשה במזיד לא ליגלי כי היכי דלא תיהוי ליה כפרה הן שלא עשו מעשה במזיד נמי ליגלו כי היכי דליהוי להו כפרה! אלא מחוורתא כדר"ל/*אמר עולא רמז לעדים זוממין מן התורה מנין? רמז לעדים זוממין והא כתיב ועשיתם לו כאשר זמם! אלא רמז לעדים זוממין שלוקין מן התורה מנין? דכתיב והצדיקו את הצדיק והרשיעו את הרשע והיה אם בן הכות הרשע משום והצדיקו את הצדיק והרשיעו את הרשע והיה אם בן הכות הרשע? אלא עדים שהרשיעו את הצדיק ואתו עדים אחרינו (ה) והצדיקו את הצדיק דמעיקרא ושוינהו להני רשעים, והיה אם בן הכות הרשע, ותיפוק ליה מלא תענה? *משום דהוי לאו שאין בו מעשה אין לוקין עליו. ת"ר ד' דברים נאמרו בעדים זוממין אין נעשין בן גרושה ובן חלוצה ואין גולין לערי מקלט ואין משלמין את הכופר ואין נמכרין בעבד עברי, משום *ר"ע אמרו אף אין משלמין ע"פ עצמן "אין נעשין בן גרושה ובן חלוצה" כדאמרן "ואין גולין לערי מקלט" כדאמרן "ואין משלמין את הכופר" קסברי "כופרא-כפרה והני לאו בני כפרה נינהו *מאן תנא כופרא-כפרה? אמר רב חסדא ר' ישמעאל בנו של ר' יוחנן בן ברוקה היא דתניא *ונתן פדיון נפשו דמי ניזק, רבי ישמעאל בנו של ר' יוחנן בן ברוקה אומר דמי מזיק מאי לאו הא קא מיפלגי דמר סבר כופרא ממונא ומר סבר כופרא כפרה, אמר רב פפא לא, דכולי עלמא כופרא=כפרה והא הא קא מיפלגי מר סבר בדניזק שיימינן ומר סבר בדמזיק שיימינן, מאי טעמייהו דרבנן נאמר *השתה (ג) למטה ונאמר השתה למעלה מה להלן בדניזק אף כאן בדניזק ורבי ישמעאל ונתן פדיון נפשו כתיב ורבנן אין פדיון נפשו כתיב מידו כי שיימינן בדניזק שיימינן ואין נמכרין בעבד עברי" סבר רב המנונא למימר ה"מ היכא דאית ליה לדידיה דמיגו דאיהו לא *מזדבן אינהו נמי לא מיזדבנו אבל היכא דלית ליה לדידיה אע"ג דאית להו לדידהו מיזדבנו, (א"ל רבא) ולימרו ליה אי אנת הוה לך מי הוה מיזדבנת אנן נמי לא מיזדבנינן? אלא *סבר רב המנונא למימר ה"מ היכא דאית ליה: או לדידיה או לדידהו אבל היכא דלית ליה לא לדידיה ולא לדידהו מזדבני, א"ל רבא ונמכר בגנבתו אמר רחמנא *בגנבתו ולא בזממו: משום ר"ע אמרו וכו': מאי טעמא דר"ע? קסברי קנסא הוא וקנס אין משלם ע"פ עצמו, אמר רבה תדע שהרי לא עשו מעשה [ונהרגין] ומשלמין אמר רב נחמן תדע שהרי ממון ביד בעלים ומשלמים מאי

כיצד העדים • פי' הקונטרס כשהרגו אין נהרגין דין הוא דאלו להרוג ולא הרגו דאין נהרגין וקשה טובא חדא דה"ל למימר כדאמרינן לקמן (דף ה:) הרגו אין נהרגין ועוד מאי פריך שאני הכא דגלי קרא בהדיא דהבא לסקול ולא סקל דנסקל בההוא קרא גופיה דחזינן דהסוקל אינו נסקל כדכתיב כאשר זמם ולא כאשר עשה אבל לעולם אימא לך דאינו לך שפיר ק"ו דלעיל דלעניין תיובתא דהא לא גלי קרא בשום מקום דעיקר דבר הזה שיתחלל הזמה ועוד קשה דהוה ליה לתרץ דהתם ודאי לא עבדינן ק"ו משום דא"כ בעלת תורת עדים זוממין לגמרי ולא מצינת לה כאשר זמם אבל לעיל דלא בעלת תורת עדים זוממין שייך שפיר למיעבד ק"ו לכך פירש ר"ת דה"ק ומה הסוקל אינו נסקל פירוש אדם שסוקל חבירו בתגיס ומת דנדון בסייף ולא בסקילה הבא ליסקל ולא נסקל עדים שמעידין אדם פלוני שמחייב סקילה ולא נסקל על ידם אינו דין שלא יסקלו והשתא לא בעלת לגמרי דאיכא לאוקומי קרא דועשיתם כאשר זמם כשכן מעידין שמחייב שאר מיתות ב"ד שאינו בסקילה ואפ"ה לא עבדינן הא ק"ו (ג) א) דהכי קאמר לו לעיל דלא עבדינן ק"ו בכהאי גוונא):

א) רש"ל והיכי קאמר לעיל דעבדינן ק"ו בכה"ג: ב) [וע"ע מ"ש תוס' ממות סו. ד"ה המקבל]:

ומה הסוקל אינו נסקל • עדים שלא הוזמו עד שהרג הנדון ואח"כ הוזמו אין נהרגין כדאמרינן בפרקין (דף ה:) הרגו אין נהרגין דכתיב כאשר זמם ולא כאשר עשה: **הבא לסקול ולא סקל** • שהוזם עד שלא הרג הנדון: **הוא שעשה מעשה במזיד אינו גולה** • ההורג שעשה מעשה אם במזיד עשאו אינו גולה ואפילו בזמן שאינו נהרג כגון במזיד בלא התראה: **הן שלא עשו מעשה** • אלא דיבור בעלמא ובמזיד העידו אינו דין שלא יגלו על המזיד: **ומקשינן לרבי יוחנן ופיא פנוקתא** • המדה אותה שהבאת לפטרן היא הטוענת להם חובת גלות הוא לפי שעשה מעשה אם במזיד עשאו אינו גולה ולא תהוי ליה כפרה: **הן שלא עשו מעשה יגלו** • על זדון כי היכי כו': **רמז לעדים זוממין** • שלוקין עדי בן גרושה או עדי גלות שפטרם הכתוב מדין הזמה מנין שהן לוקין ולקמיה פריך תיפוק ליה מלא תענה": **משום דהלדיקו את הצדיק כו'** • בהמיה לו' והלדיקו, והרשיעו=דדיינין קלמר ולדיק ורשע=בעלי דינין למה לי' והלדיקו לדיק כו' ליכתוב כי היכי כו': **והצדיקו והרשיעו את הרשע** • ליכ בין לאנשים ונגשו אל המשפט ושפטוהו והיה אם בן הכות הרשע משום והצדיקו את הצדיק והרשיעו את הרשע והיה אם בן הכות הרשע? אלא עדים שהרשיעו את הצדיק ואתו עדים אחרינו (ה) והצדיקו את הצדיק דמעיקרא ושוינהו להני רשעים, והיה אם בן הכות הרשע, ותיפוק ליה מלא תענה: **משום דהוי לאו שאין בו מעשה אין לוקין עליו** • כל עונשי לאוין=מלקות אלא במקום שפירש לך בו עונש וכאן שאינו יכול לענשן בעונש הכתוב בהן יצאו: **לאו שאין בו מעשה אין לוקין עליו** • לקמן ליף לה בפרק ג' (דף יג:): **ואין משלמין כופר** • אם העידו בשור המועד שהרג את האדם והוזמו והיו מחייבין את הבעלים כופר דכתיב (שמות כא) אם כופר יושת עליו וגו': **ואין נמכרין** • אם העידוהו שגנב ואין לו מה לשלם ונמכר דינו לימכר כדכתיב ונמכר בגנבתו: **אין משלמין ע"פ עצמן** • אם הוזמו בב"ד ולא הספיק בעל דין להעמידן בדין על הזמתן עד שברחו ובא ב"ד אחר והודו שהוזמו בב"ד פלוני ולקמן מפרש טעמא: **כופרא כפרה** • לכפר על זה שהרג שורו את האדם והני לאו בני כפרה שורו של פלוני הרג פלוני שמחייבין אותו כופר ונמצאו זוממין אין משלמין את הכופר: ואין נמכרין בעבד עברי. מאי טעמא אמר רבא דאמר קרא אם אין לו ונמכר בגנבתו בגנבה נמכר ולא בזממו. משום ר' עקיבא אמרו אף אין משלמין על פי עצמן. אין נעשין בן גרושה וכו') ואין גולין לערי מקלט שנאמר הוא ינוס הוא ולא זוממין. ואין משלמין כופר מאי טעמא כופרא כפרה הוא והני לאו בני כפרה נינהו כיצד כגון שהעידו כי שורו של פלוני הרג פלוני שמחייבין אותו כופר ונמצאו זוממין אין משלמין את הכופר: ואין נמכרין בעבד עברי. מאי טעמא אמר רבא דאמר קרא אם אין לו ונמכר בגנבתו בגנבה נמכר ולא בזממו. משום ר' עקיבא אמרו אף אין משלמין על פי עצמן. אמר רבא תדע שהרי לא עשו מעשה ונהרגין. וכן אמר רב נחמן תדע שהרי ממון ביד בעלים ומשלמים מאי